

Esperant el següent tsunami

El més dolorós del desastre pel tsunami asiàtic és que es podrien haver salvat milers de vides, si a les àrees costaneres hagueren rebut la notícia de l'onada mortal que s'acostava. Ara que els polítics i els científics discuteixen la manera de millorar els sistemes d'alarma, cal donar-los una lliçó d'història.

Durant el segon mandat del president Clinton, alguns oficials de la CIA i d'altres departaments governamentals van venir a proposar-me una bona idea: calia crear un "centre de fusió" de tot tipus d'informació sobre desastres naturals, que no només recopilaria dades sinó que, a més, estimularia la recerca en matèria de prediccions.

El meu cap, el vicepresident Al Gore, s'hi va interessar, i després de moltes discussions informals entre unes agències i les altres, vam començar a desenvolupar la Xarxa d'Informació sobre Desastres Globals. Hi reclamàvem un sistema segur, a través d'Internet, que ajudara els gestors d'aquesta mena de desastres, arreu del món, perquè pogueren planificar les possibles catàstrofes i respondre-hi amb més eficiència.

Vam establir un sistema en proves a través de la xarxa, i el vam emprar a l'hora de coordinar la informació sobre l'huracà Mitch, que va devastar Hondures i Nicaragua l'any 1998. Això ens va ajudar a recopilar la llista dels pobles als quals la tempesta havia afectat amb més virulència, i els la vam passar a les agències d'ajuda internacional. També vam fer proves del sistema amb els russos, en un simulacre de terratrèmol i de catàstrofe ambiental, a la plataforma petrolera de Sakhalin.

Encoratjats pels resultats, vam mirar d'assignar una partida permanent del pressupost per a aquesta xarxa, però alguns dels meus col·legues d'altres agències em van dir que, com que el pla s'associava amb el vicepresident, que seria candidat presidencial l'any 2000, tindria problemes de finançament. Malgrat tot, després de barallar-nos-hi força, encara vam poder aconseguir diners per a una conferència internacional a Washington, l'any 1998, on els representants estrangers van acollir la idea amb bons ulls.

"La Xarxa d'Informació sobre Desastres Globals fa una bona tasca, però sense el suport dels EUA, no és el que es pretenia"

Esperàvem, a més, que la xarxa global de prevenció dels desastres naturals partiria de dues iniciatives ambientals que ja havien funcionat. Una d'aquestes, coneguda com a Medea, va partir de la CIA. Va començar durant l'administració de George W. Bush, instigada per Al Gore, que en aquells moments era senador, i tenia com a finalitat descobrir qualsevol clau que figurara als arxius, i que poguera servir per a tenir més dades sobre ciències ambientals. Medea va dur a terme alguns treballs interessants, classificats i no classificats, sobre qüestions geològiques i desastres naturals, però també va rebre l'hostilitat del Congrés, i va perdre les fonts de finançament.

L'altra iniciativa va començar a principi de la segona administració Clinton, el Centre d'Intel·ligència Ambiental. Malgrat que formava part de la CIA, en realitat operava amb independència, i fora del campus. Va fer alguns experiments innovadors pel que fa a l'aplicació de sistemes d'intel·ligència a gestió de desastres. Però, com va passar amb el projecte que el precedí, es va extingir per raons polítiques.

Avui dia encara existeix la Xarxa d'Informació sobre Desastres Globals, però es dedica només a servir de fòrum de discussió per a una gran quantitat de gestors d'aquests desastres. Fa una bona tasca, però, com que li manca el suport dels EUA, no ha esdevingut allò que es pretenia: una poderosa font d'informació per planificar les emergències d'arreu del món i per fer progressos en qüestions de predicció de catàstrofes.

És dolorós pensar què hauria passat si, ara fa set anys, el Congrés nord-americà haguera fet costat a la xarxa, amb tot el que això implica. D'una banda, podrien haver instal·lat sensors de tsunamis d'alta tecnologia al fons de l'oceà Índic. Així,

quan va esclatar el terratrèmol el 26 de desembre a Sumatra, els científics del centre de control haurien detectat el risc de tsunami i, així, haurien pogut fer servir la xarxa per activar un sistema d'alarma internacional.

La gent que gestiona les catàstrofes naturals de les zones costaneres asiàtiques hauria fet servir el sistema d'enllaços automatitzats a Internet, fax i missatges telefònics, per enviar l'alerta als dirigents dels països en perill. Quan el tsunami va arribar a les costes, unes quantes hores després del terratrèmol, desenes de milers de persones ja haurien pogut fugir cap a terrenys més elevats sobre el nivell del mar.

A més, durant les hores posteriors a l'onada assassina, el sistema de control de catàstrofes per mitjà de la xarxa hauria afavorit l'arribada dels equips d'emergència i rescat als llocs crucials, amb molta més rapidesa. És cert que, de tota manera, hi haurien mort milers de persones, però molts altres haurien tingut l'oportunitat de lluitar contra la catàstrofe.

Tant el terratrèmol com el tsunami són esdeveniments naturals incontrolables. Però la fallida global a l'hora de predir i preparar-se per a un desastre així no és només una fallida tècnica: també ho és de visió política. Hi haurà més calamitats, i les hem de convertir en oportunitats per fer-ho millor.

El Congrés, i l'administració Bush, haurien d'ampliar la Xarxa d'Informació sobre Desastres Globals en tots els aspectes previstos al pla originari. Caldria intensificar la recerca per a la predicció de desastres (pel govern, els investigadors i els grups no governamentals) i establir més sistemes d'alarmes, com ara els detectors de terratrèmols.

En un desastre natural, només podem salvar vides locals si tenim un sistema d'alarma i de resposta que ens connecta globalment.

Leon Fuerth, professor d'Afers Internacionals de la Universitat George Washington, fou conseller de seguretat nacional del vicepresident Al Gore
© The New York Times - EL TEMPS
Traducció: Maite Insa